

територіальних органів Державного бюро розслідувань, щодо яких в Законі відсутні будь-які кваліфікаційні критерії (Про Державне бюро розслідувань: Закон України (відомості верховної ради (ВВР), 2016, № 6, ст.55) / [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/794-19/>). На підставі яких вимог і процедур конкурсна комісія повинна відбирати ці кадри? Оперативна діяльність, як і досудове слідство, можуть бути успішними та мати перспективу тільки за умови їх здійснення висококваліфікованими працівниками правоохоронних органів, в даному випадку, Державного бюро розслідувань.

Отже, можна дійти висновку що ряд прогалин і недоліків у законодавстві про Державне бюро розслідувань є причиною скептичного ставлення професійної правничої спільноти до перспектив створення нового органу загалом. Окрім того, ми вважаємо, що явні проблеми з підслідністю, розмежуванням компетенції з іншими правоохоронними органами. Отже, це є серйозним аргументом проти прийняття на себе функцій Директора Державного бюро розслідувань чи його заступника для тих, хто професійно розуміється на проблемі. Також, це негативно вплине на діяльність самого Державного бюро розслідувань.

***Науковий керівник:** старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» Нестерчук Лілія Петрівна.*

Невольчук Т. С.

студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Сучасний етап розвитку Української держави характеризується спрямованістю на відновлення довіри до правоохоронних органів, докорінним реформуванням судової та правоохоронної системи, подоланням корупції. На фоні цих процесів відбувається і перегляд нормативних засад правового статусу державного службовця та співробітника правоохоронного органу зокрема. Адже тільки за умови повного, неухильного, неупередженого та раціонального виконання співробітником правоохоронного органу своїх обов'язків можливе

реальне виконання тих завдань, що покладені законом на відповідний правоохоронний орган. В той же час, законодавець має доволі чітко регулювати питання, що стосуються вимог до співробітників правоохоронних органів, їх прав, обов'язків, обмежень, а також встановлювати юридичну відповідальність за недотримання цих вимог і механізми її реалізації.

Юридична відповідальність традиційно вважається одним із ключових елементів механізму правового регулювання і полягає в обов'язку порушника зазнати примусового державно-владного позбавлення благ психологічного, організаційного і майнового характеру у правовідносинах, що виникають між ним та державою з приводу правопорушення (Скакун О. Ф. Теорія держави і права : (енцикл. курс) : підручник для студентів ВНЗ / О. Ф. Скакун. — 2-ге вид., перероб. і допов. — Харків : Еспада, 2009. С. 604). Її різновидом є дисциплінарна відповідальність, яка настає у разі невиконання або неналежного виконання службових обов'язків відповідно до дисциплінарних статутів і положень, порушень внутрішнього трудового розпорядку, порушення певних встановлених законом заборон та обмежень.

Традиційно поділяють два види дисциплінарної відповідальності: загальну, яка представляє собою порушення трудової дисципліни протягом робочого часу та спеціальну, яка характеризується особливим суб'єктом дисциплінарного проступку, порядком його накладення та оскарженням відповідного рішення.

Закон України «Про Державне бюро розслідувань» доволі обмежено регулює питання, пов'язані із здійсненням дисциплінарного провадження, торкаючись лише організаційних питань (ст. 25, 28 Закону України «Про Державне бюро розслідувань»). Оскільки відповідно до ч.2 ст. 14 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» служба в ДБР є державною службою особливого характеру, усі інші аспекти притягнення працівника ДБР до дисциплінарної відповідальності повинні регулюватися положеннями Розділу VIII Закону України «Про державну службу».

З огляду на це виникає питання, чи може до співробітників ДБР застосовуватись певні спеціальні види дисциплінарних стягнень, що зумовлені особливим характером державної служби та чи вирізняються дисциплінарні проступки, вчинені працівниками ДБР певною специфікою. У пояснювальній записці до проекту Закону України «Про державне бюро розслідувань» вказувалось, що на осіб рядового і начальницького складу ДБР поширюватиметься Дисциплінарний статут Національної поліції України з урахуванням особливостей, визначених Законом. В остаточній редакції Закону ця норма відображення не знайшла.

Таким чином, притягнення працівника ДБР до дисциплінарної відповідальності може бути виключно за наявності підстав, визначених ч.2 ст. 65 Закону України «Про державну службу».

Загалом, на підставі системного аналізу положень ст. 68-77 Закону України «Про державну службу» можна виокремити такі стадії дисциплінарного провадження: ініціювання дисциплінарного провадження, формування дисциплінарної справи, розгляд дисциплінарної справи, прийняття рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності та накладення дисциплінарного стягнення.

Нормативна модель організаційно-правового регулювання порядку притягнення працівників ДБР до дисциплінарної відповідальності ґрунтується на загальній тенденції розширення співпраці правоохоронних органів із громадськістю, посилення громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів, урахування громадської думки, пропозицій громадян та громадських організацій при обговоренні й ухваленні рішень. У Стратегічній програмі діяльності Державного бюро розслідувань на 2017-2022 роки вказано, що ДБР діє гласно тією мірою, що не порушує права і свободи людини і громадянина, не суперечить вимогам кримінального процесуального законодавства та законодавства про державну таємницю, а постійний діалог із громадськістю визнано пріоритетом діяльності ДБР (Стратегічна програма діяльності Державного бюро розслідувань на 2017-2022 роки // Електронний ресурс. — Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/program_print.pdf).

Відповідно до ч.1 ст. 25 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» для розгляду питань застосування дисциплінарних стягнень до працівників Державного бюро розслідувань утворюється Дисциплінарна комісія у складі п'яти осіб, до складу якої входять три особи, визначені Радою громадського контролю при ДБР.

Рада громадського контролю є консультативно-дорадчим органом, що формується у складі 15 осіб, на засадах відкритого та прозорого конкурсу (ст. 28 Закону України «Про Державне бюро розслідувань»).

Одразу слід звернути увагу на колізію між положенням ч.1 ст. 25 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» та ч.3 ст. 69 Закону України «Про державну службу», відповідно до якого дисциплінарна комісія повинна діяти у складі не менше шести осіб.

Відповідно до приписів ст. 69 Закону України «Про державну службу» допускається включення до складу дисциплінарної комісії представників громадських об'єднань, втім, наголошено, що вони повинні мати досвід роботи у сфері державного управління, державної служби або за юридичним фахом. При цьому вказується, що кількість представників громадських об'єднань у складі дисциплінарної

комісії може становити не більше двох осіб. Натомість положення ст. 25 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» сформульовані таким чином, що консультативно-дорадчим органом обирається більшість представників Дисциплінарної комісії. Виправданість такого підходу, на нашу думку, є дещо сумнівною.

Вважаємо, що кількісний склад Дисциплінарної комісії ДБР і вигоди до її членів, які визначаються Радою громадського контролю повинні бути уточнені з урахуванням положень ст. 69 Закону України «Про державну службу».

Крім того, із положень ст. 25 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» не достатньо зрозуміло хто призначає інших двох членів Дисциплінарної комісії ДБР. Не вдаючись до наукової полеміки з цього приводу, зазначимо, що враховуючи той факт, що Рада громадського контролю призначає трьох членів комісії із п'яти, дотриматись принципу пропорційності при призначенні її членів за такої нормативної регламентації неможливо. Проте саме цей принцип є основоположним в діяльності дисциплінарних комісій, адже забезпечує виконання ними своїх функцій як незалежного та неупередженого органу.

Прослідковується певна логічна неузгодженість між окремими положеннями ч.2 та ч.3 ст. 25 Закону України «Про Державне бюро розслідувань». Так у ч.2 вказано, що Дисциплінарна комісія на підставі службового розслідування, що проводиться підрозділом внутрішнього контролю, складає висновок про наявність чи відсутність у діях працівника ДБР дисциплінарного проступку та підстав для його притягнення до дисциплінарної відповідальності з визначенням рекомендованого виду дисциплінарного стягнення. Водночас, у ч.3 зазначено, що рішення про застосування дисциплінарного стягнення приймає Дисциплінарна комісія. Таким чином, складається ситуація, за якої Дисциплінарна комісія сама собі надає рекомендацію щодо оптимального виду дисциплінарного стягнення. Зауважимо, що у ч.3 ст. 73 Закону України «Про державну службу» вказано, що остаточне рішення приймається суб'єктом призначення, а висновок Комісії є рекомендаційним.

За наслідками дисциплінарного провадження до працівника ДБР можуть бути застосовані одне із стягнень, передбачених ст. 66 Закону України «Про державну службу», а саме: 1) зауваження; 2) догана; 3) попередження про неповну службову відповідність; 4) звільнення з посади співробітника ДБР.

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що вдосконалення організаційно-правових засад притягнення працівників ДБР до дисциплінарної відповідальності повинно відбуватися у таких напрямках як: визначення спеціальних підстав притягнення підстав притягнення

службовців ДБР до дисциплінарної відповідальності, затвердження Статуту ДБР тощо; чіткого розмежування компетенції між різними суб'єктами притягнення до дисциплінарної відповідальності, порядку ініціювання дисциплінарного провадження; усуненні колізій між Законом України «Про Державне бюро розслідувань» та Законом України «Про державну службу» в частині кількісного складу Дисциплінарної комісії ДБР, а також більш чіткого визначення порядку формування її персонального складу, що забезпечить її діяльність як неупередженого органу.

Науковий керівник:** заступник декана факультету адвокатури з наукової роботи, асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Чекмарьова Лариса Юріївна.

Pavlenko V. S.

student of 2nd course of Law College
National University «Odessa Academy of Law»

THE STRUCTURE AND FUNCTIONS OF STATE BUREAU OF INVESTIGATIONS

First of all, I wanted to start by giving the definition of State Bureau of Investigations. It is the central executive body, which carries out law-enforcement activities for the purpose of prevention, detection, termination, disclosure and investigation of crimes attributed to its competence (Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 6, ст.5).

Namely, the mission of the State Bureau of Investigations is to establish justice in society through an independent, comprehensive investigation of crimes in order to bring the perpetrators to justice, in spite of their positions, ties and resources.

Due to this, main functions of the State Bureau of Investigations are prevention, detection, termination or disclosure: terrorist crimes, torture of inhuman management of the representatives of law enforcement agencies, crimes of high rank officials and people holding responsible positions (Presidents, senior government officials, members of Central Election Commission, People's deputies, General Prosecutor's Office, The National Bank, judges, law enforcement, staff of National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, prosecutor's office, etc.).